WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI Wrocław, dnia 24 czerwca 2016 r.

NK-KE.431.16.2016.KL

Pan
Ryszard Pacholik
Wójt Gminy Kobierzyce

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 5-6 maja 2016 r., na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej[1] oraz art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie[2], a także na podstawie imiennych upoważnień Wojewody Dolnośląskiego z dnia 20 kwietnia 2016 r. nr: NK-KE.0030.30.2016.KL oraz NK-KE.0030.31.2016.KL zespół kontrolny, w skład którego wchodzą nw. pracownicy Wydziału Nadzoru i Kontroli Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu:

- Katarzyna Lipke – inspektor wojewódzki (przewodnicząca zespołu kontrolnego),
- Iwona Gęsiak – starszy inspektor wojewódzki,

przeprowadził w Urzędzie Gminy Kobierzyce z siedzibą przy Al. Pałacowej 1, 55-040 Kobierzyce, kontrolę problemową w trybie zwykłym w przedmiocie realizacji zadań z zakresu administracji rządowej, tj.:
- rejestracji stanu cywilnego, wykonywanych na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego[3]- zwanej dalej p.a.s.c.
- zmiany imion i nazwisk, wykonywanych na podstawie ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska[4] – zwanej dalej z.i.i.n.

Kontrola została zrealizowana zgodnie z zatwierdzonym w dniu 23 grudnia 2015 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego planem kontroli na I półrocze 2016 r. nr NK-KE.430.5.2015.MJ.

Kontrolę przeprowadzono w zakresie przestrzegania przepisów:
1. Ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego, tj.:
- sporządzanie aktów stanu cywilnego w trybie czynności materialno-technicznych, na podstawie art. 53, art. 87 i art. 92 p.a.s.c.;

[1] Dz.U. Nr 185 poz. 1092
[2] Dz.U. 2015 r. poz. 525 z późn. zm.
[3] Dz.U. poz. 1741 z późn. zm.
[4] t.j. Dz.U. 2016 r. poz. 10

- rejestracja zdarzeń stanu cywilnego w trybach szczególnych;
- migracja aktów stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego.
2. Ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska, tj.:
- prowadzenie postępowań administracyjnych na podstawie ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska oraz informowanie o zaistniałych zmianach.

Okres objęty kontrolą: od dnia 2 września 2015 r. do dnia kontroli.

W kontrolowanym okresie funkcję Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Kobierzycach sprawuje Pani Barbara Świerczyńska. Natomiast Zastępcą Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego w Kobierzycach jest Pani Joanna Kłodzińska, pełniąca jednocześnie funkcję Kierownika Referatu Ogólnego i Spraw Obywatelskich Urzędu Gminy Kobierzyce.

Realizację zadań z zakresu administracji rządowej oceniono:
- pozytywnie z nieprawidłowościami w zakresie rejestracji stanu cywilnego;
- pozytywnie z nieprawidłowościami w zakresie zmiany imion i nazwisk.

Pismem nr NK-KE.431.16.2016.KL z dnia 2 czerwca 2016 r. przekazano Wójtowi Gminy Kobierzyce projekt wystąpienia pokontrolnego, do którego w ustawowym terminie wniósł pisemne zastrzeżenia. Zostały one uwzględnione w całości, a stanowisko wobec wniesionych zastrzeżeń przekazano kierownikowi jednostki kontrolowanej.

Wobec powyższego przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne, zgodnie z dyspozycją art. 47 ustawy o kontroli w administracji rządowej.

USTALENIA KONTROLI

REJESTRACJA STANU CYWILNEGO

Sporządzanie aktów stanu cywilnego w trybie czynności materialno-technicznych, na podstawie art. 53, art. 87 i art. 92 p.a.s.c.

W wyniku analizy przedkontrolnej uzyskano informację, że w kontrolowanym okresie w trybie czynności materialno – technicznej sporządzono 15 aktów urodzenia, 64 akty małżeństwa oraz 46 aktów zgonu. W toku kontroli ustalono jednak, iż wskazana liczba aktów urodzenia nie dotyczy dokumentów sporządzonych na podstawie art. 53 p.a.s.c., lecz na podstawie art. 104 p.a.s.c. (transkrypcja zagranicznego dokumentu stanu cywilnego). Wobec powyższego kontroli poddano 20 aktów stanu cywilnego, tj. 10 aktów małżeństwa oraz 10 aktów zgonu: 0223052/00/AZ/2015/6….5, 0223052/00/AZ/2015/3….7, 0223052/00/AZ/2016/0….4, 0223052/00/AZ/2016/3….3, 0223052/00/AZ/2016/3….5, 0223052/00/AZ/2016/9….3, 0223052/00/AZ/2015/2….3, 0223052/00/AZ/2016/0….8, 0223052/00/AZ/2015/5….6, 0223052/00/AZ/2015/0….4, 0223052/00/AM/2015/3….2, 0223052/00/AM/2015/8….0, 0223052/00/AM/2016/2….1, 0223052/00/AM/2016/8….7, 0223052/00/AM/2016/1….3, 0223052/00/AM/2016/8….9, 0223052/00/AM/2015/5….0, 0223052/00/AM/2015/8….7, 0223052/00/AM/2015/5….5, 0223052/00/AM/2015/3….0. Na tej podstawie ustalono, co następuje.

Trzy akty dotyczyły małżeństw zawartych w sposób określony w art. 1 §2 i 3 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, zwanej dalej k.r.o.[5] (0223052/00/AM/2015/3….2, 0223052/00/AM/2016/2….1 oraz 0223052/00/AM/2015/8….7). Akty te prawidłowo sporządzono na podstawie: zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego, tj. zgodnie z art. 87 ust. 3 p.a.s.c. Przedmiotowe dokumenty duchowni dostarczyli w terminie określonym w art. 8 §3 k.r.o.

W toku kontroli ustalono, iż akt 0223052/00/AM/2016/2….1 oraz 0223052/00/AM/2015/8….0 sporządzono nieterminowo.

Pierwszy przypadek dotyczy małżeństwa zawartego w sposób określony w art. 1 §2 i 3 k.r.o. Duchowny dostarczył wymagane dokumenty w dniu 11 kwietnia 2016 r. (poniedziałek), przy czym złożył je w Biurze Obsługi Klienta Urzędu Gminy Kobierzyce, a nie bezpośrednio Kierownikowi Urzędu Stanu Cywilnego. Następnego dnia (12 kwietnia 2016 r. – wtorek) dokumenty zostały przekazane Kierownikowi Urzędu Stanu Cywilnego, który sporządził akt małżeństwa w dniu 13 kwietnia 2016 r. (środa). Przepis art. 86 ust. 3 p.a.s.c. stanowi, iż w sytuacji, gdy zawarcie małżeństwa nastąpiło w sposób określony w art. 1 §2 i 3 k.r.o., akt małżeństwa sporządza się najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu otrzymania zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego. W tym miejscu należy zauważyć, iż Kierownik Urzędu Stanu Cywilnego w Kobierzycach w strukturze Urzędu Gminy w Kobierzycach zajmuje samodzielne stanowisko[6], nie stanowi natomiast oddzielnej struktury organizacyjnej. Ponadto wójt gminy, zatrudniając pracownika na stanowisku Kierownika Urzędu Stanu Cywilnego nie utracił kompetencji do pełnienia tej funkcji[7,8]. W praktyce duchowni składają dokumenty bezpośrednio Kierownikowi USC, niemniej jednak w sytuacji, gdy dokumenty zostały złożone w Biurze Obsługi Klienta nie wyłączało to obowiązku sporządzenia dokumentu w ustawowym terminie, tj. najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu dostarczenia dokumentów do Urzędu Gminy.

Drugi przypadek dotyczy małżeństwa zawartego w sposób, o którym mowa w art. 1 §1 k.r.o. Małżeństwo zostało zawarte w dniu 25 września 2015 r. (piątek). Akt został sporządzony w dniu 30 września 2015 r. (środa), choć ustawowy termin upływał w dniu 28 września 2015 r. (poniedziałek).

W obu sprawach poproszono Kierownika USC o wyjaśnienia. W tej kwestii pracownik wyjaśnił, że:

„Nieterminowość spowodowana była awarią systemu „ŹRÓDŁO”.”

Powyższe wyjaśnienia zasługują na uwzględnienie. Niemniej jednak w przyszłości należy mieć na uwadze, iż złożenie dokumentów w Biurze Obsługi Klienta, zamiast bezpośrednio Kierownikowi USC, nie wyłącza biegu terminu, o którym mowa w art. 86 ust. 3 p.a.s.c.

[5] t.j. Dz.U. 2015 poz, 2082

[6] http://www.ugk.pl/samodzielne-stanowiska

[7] http://samorzad.pap.pl/depesze/redakcyjne.wojt/155130/Kierownikow-dwoch--Wojt-jest-z-mocy-prawa-kierownikiem-urzedu-stanu-cywilnego

[8] *vide:* orzeczenie NSA z dnia 17 października 2007 r., sygn. II OSK 1324/07

W wyniku analizy dokumentów stwierdzono, iż akty zgonu sporządzono terminowo, tj. w dniu, w którym dokonano zgłoszenia zgonu.

W sprawie nr 0223052/00/AZ/2016/0….4 zgłoszenia zgonu dokonał pełnomocnik – przedstawiciel zakładu pogrzebowego na podstawie upoważnienia wydanego przez Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobierzycach. W aktach zbiorowych do aktu zgonu znajduje się pismo Prokuratora Prokuratury Rejonowej, z którego wynika, iż podmiot uprawniony do pochówku na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych[9] nie dokonał zgłoszenia zgonu, toteż zgodnie z art. 93 ust. 4 ustawy p.a.s.c. zgłoszenia zgonu dokonał przedstawiciel podmiotu obowiązanego do pochówku[10], tj. gminy właściwej ze względu na miejsce zgonu. W aktach znajdują się dwa upoważnienia. Jedno *„(...) do załatwienia formalności związanych ze sporządzeniem aktu zgonu (...)”*, które nie zawiera podpisu mocodawcy. Drugie *„(...) do dokonania pochówku (...)”* udzielone przez Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Zakładowi Pogrzebowemu. Dokument ten nie jest oryginałem lecz kopią potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez Kierownika USC w Kobierzycach w dniu przyjęcia zgłoszenia.

Wobec powyższego wskazać należy, iż zgodnie z art. 26 ust. 1 p.a.s.c. dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktu stanu cywilnego lub dokumenty złożone po sporządzeniu aktu stanu cywilnego stanowiące podstawę do dołączenia wzmianki dodatkowej do aktu stanu cywilnego lub stanowiące podstawę zamieszczenia przypisku przy innych aktach stanu cywilnego stanowią akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego. W aktach zbiorowych rejestracji stanu cywilnego gromadzi się dokumenty, które nie podlegają zwrotowi. (ust. 2 ww. przepisu). Jedynym wyjątkiem od obowiązku gromadzenia w aktach zbiorowych oryginałów dokumentów jest zagraniczny dokument stanu cywilnego, którego wnioskodawca nie ma możliwości ponownego uzyskania. Wtedy dokument ten może zostać wydany na wniosek osoby, która go przedkłada, po uprzednim sporządzeniu kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem przez kierownika urzędu stanu cywilnego[11]. W analizowanej sprawie upoważnienie nie jest zagranicznym dokumentem stanu cywilnego, a zatem brak oryginału stanowi naruszenie art. 26 ust. 1 p.a.s.c.

Z zakresu pełnomocnictwa udzielonego Zakładowi Usług Pogrzebowych wynika, iż jest on umocowany do *„(...) do dokonania pochówku (...)”*, nie wskazano natomiast, że wolą mocodawcy jest jednocześnie, aby podmiot upoważniony dokonał również czynności zgłoszenia zgonu. Z uwagi na fakt, iż mocodawca jest podmiotem profesjonalnym, zasadnym jest przyjęcie, iż w sposób jednoznaczny i wyczerpujący wskazuje on swoją wolę w dokumencie pełnomocnictwa. To mocodawca decyduje kto, w jakiej sprawie i w jakim zakresie będzie uprawniony do działania w charakterze pełnomocnika w jego imieniu. Oświadczenie woli mocodawcy tworzy pełnomocnictwo. Z treści przedmiotowego pełnomocnictwa nie wynika, że pełnomocnik działający w imieniu mocodawcy był uprawniony do dokonania zgłoszenia zgonu.

Zauważyć również należy, iż pełnomocnikiem może być osoba fizyczna posiadająca zdolność do czynności prawnych[12]. Nieprawidłowym zatem było udzielenie pełnomocnictwa Zakładowi Pogrzebowemu. W analizowanej sprawie zastosowana została substytucja pełnomocnictwa: Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej upoważnił Zakład

[9] t.j. Dz.U. 2015 r. poz. 2126
[10] art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (t.j. Dz.U. 2015 r. poz. 2126)
[11] art. 26 ust. 2 p.a.s.c.
[12] art. 33 ust. 1 k.p.a.

Pogrzebowy do dokonania pochówku, a ten z kolei upoważnił osobę fizyczną do załatwienia formalności związanych ze sporządzeniem aktu zgonu. Substytucja jest dopuszczalna w dwóch przypadkach, a mianowicie wtedy, gdy w samym pełnomocnictwie jest zawarte postanowienie dopuszczające wprost substytucję lub gdy jego dopuszczalność wynika z treści przepisów odrębnych[13]. W przedmiotowej sprawie żadna z ww. sytuacji nie miała miejsca, zatem niedopuszczalnym było honorowanie dokumentu upoważnienia substytucyjnego, a także bez podpisu mocodawcy.

W wyniku kontroli ustalono, iż akty zgonu sporządzono na podstawie karty zgonu oraz protokołu zgłoszenia zgonu, zgodnie z art. 92 ust. 2 p.a.s.c. Protokoły zgłoszenia zgonów zawierają podpisy zgłaszającego zgon oraz Kierownika USC w Kobierzycach.

W przypadku aktów małżeństw w aktach zbiorowych znajdują się pisemne zapewnienia nupturientów dotyczące braku wiedzy o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, potwierdzenia uiszczenia opłaty skarbowej w wysokości 84 zł, a w przypadku małżeństw zawartych w sposób, o którym mowa w art. 1 §2 i 3 k.r.o. również zaświadczenia, o których mowa w art. 4^1 k.r.o. oraz zaświadczenia stwierdzające, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego.

W sprawach dot. aktów 0223052/00/AM/2015/5….0 oraz 0223052/00/AM/2015/3….0 Kierownik USC w Kobierzycach wydał decyzję administracyjną (nr USC.5354.0004.2015 z dnia 1 września 2015 r. oraz USC.5354.006.2015 z dnia 7 października 2015 r.) na podstawie art. 4 k.r.o. w związku z art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego, zwanej dalej k.p.a.[14], zezwalając nupturientom na zawarcie małżeństwa przed upływem miesiąca od dnia złożenia zapewnień, o których mowa w art. 76 ust. 1 pkt 1 p.a.s.c. Wobec powyższego wyjaśnić należy, iż przepis art. 4 k.r.o. stanowi, iż małżeństwo przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego nie może być zawarte przed upływem miesiąca od dnia, kiedy osoby, które zamierzają je zawrzeć, złożyły kierownikowi urzędu stanu cywilnego pisemne zapewnienie, że nie wiedzą o istnieniu okoliczności wyłączających zawarcie tego małżeństwa. Jednakże kierownik urzędu stanu cywilnego może zezwolić na zawarcie małżeństwa przed upływem tego terminu, jeżeli przemawiają za tym ważne względy. Zgodnie z art. 76 ust. 10 p.a.s.c. zezwolenia na zawarcie małżeństwa przed upływem terminu, o którym mowa w art. 4 k.r.o., kierownik urzędu stanu cywilnego albo konsul udziela na piśmie. W tym miejscu zauważyć należy, iż w uzasadnieniu do projektu aktualnie obowiązującej ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego wskazano: *„(...) Na tle dotychczasowych przepisów niejasna pozostawała kwestia formy zezwolenia na skrócenie miesięcznego terminu wyczekiwania na zawarcie małżeństwa; praktyka pokazuje, że wskazane zezwolenie jest wyrażane w formie decyzji administracyjnej, pisma, adnotacji na zapewnieniu itd. Dlatego też projekt ustawy przesądza, że dla wskazanego zezwolenia wystarczające będzie pismo (...).”*[15]. Z powyższego wynika, iż pismo zezwalające na skrócenie okresu wyczekiwania na zawarcie małżeństwa, tj. na jego zawarcie przed upływem miesiąca, nie jest decyzją administracyjną[16]. Podkreślenia wymaga, że nie ma podstawy prawnej do wydania rozstrzygnięcia w formie decyzji administracyjnej, a zatem istnieją przesłanki do

[13] B. Adamiak, J. Borkowski „Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz”, wyd. C.H. Beck, Warszawa 2009, str. 214.

[14] t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 23

[15] https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/219756/219796/219797/dokument117918.pdf, str. 27

[16] I. Basior, A. Czajkowska, D. Sorbian, „Prawo o aktach stanu cywilnego z komentarzem. Przepisy wykonawcze i związkowe oraz wzory dokumentów”, wyd. Lex, Warszawa 2015, str. 155

wszczęcia postępowania o stwierdzenie nieważności przedmiotowych decyzji na podst. art. 156 §1 pkt 2 k.p.a. Przyczyną wskazanej nieprawidłowości jest błędna interpretacja przepisów.

We wszystkich sprawach dot. małżeństw zawartych w sposób, o którym mowa w art. 1 §2 i 3 k.r.o. zapewnienia o braku wiedzy o okolicznościach wyłączających zawarcie małżeństwa zostały złożone Kierownikowi USC w Kobierzycach, który następnie wydał zaświadczenie, o którym mowa w art. 4^1 k.r.o. W tych sprawach akty urodzenia nupturientów zostały przeniesione do systemu informatycznego i dołączono do nich przypiski, zgodnie z art. 25 ust. 2 p.a.s.c. Natomiast w przypadku aktów małżeństwa dot. małżeństw zawartych na podstawie art. 1 §1 k.r.o. oraz aktów zgonu nie we wszystkich dokumentach uzupełniono przypiski o sporządzonych aktach stanu cywilnego. W toku kontroli Kierownik USC uzupełnił brakujące informacje, przy czym wyjątek stanowi akt zgonu nr 0223052/00/AZ/2015/5….6, w którym brak przypisku o akcie urodzenia osoby. Powyższe stanowi naruszenie art. 25 ust. 1 p.a.s.c. W tej samej sprawie nie dołączono również przypisku o sporządzonym akcie zgonu do aktu małżeństwa osoby, co stanowi naruszenie art. 25 ust. 2 p.a.s.c.

W sprawie dot. aktu zgonu nr 0223052/00/AZ/2016/9….3, w karcie zgonu przechowywanej w aktach zbiorowych błędnie wpisano oznaczenie nr aktu zgonu.

[dowód: akta kontroli str. 77-185]

Mając na uwadze przedstawiony stan faktyczny i prawny oraz określone w programie kontroli zasady oceniania, zagadnienie dotyczące sporządzania aktów stanu cywilnego w trybie czynności materialno – technicznych, na podstawie art. 87 art. i 92 p.a.s.c. oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami.**

Rejestracja zdarzeń stanu cywilnego w trybach szczególnych

Kontroli poddano 5 spraw dotyczących sporządzenia aktu stanu cywilnego w trybie szczególnym (na podst. art. 104 p.a.s.c.): 2 sprawy dot. aktu urodzenia, 2 sprawy dotyczące aktu małżeństwa oraz jedną sprawę dotyczącą aktu zgonu. Na tej podstawie stwierdzono, co następuje.

Wnioski zostały złożone przez uprawnione podmioty, tj. osoby, których dotyczyło zdarzenie lub przedstawicieli małoletnich, a w przypadku aktu zgonu przez pełnomocnika umocowanego przez ojca zmarłej osoby. W aktach sprawy znajduje się stosowne pełnomocnictwo.

Do wniosków załączono wymagane dokumenty, tj. zagraniczny dokument stanu cywilnego, będący dowodem zdarzenia i jego rejestracji wraz z tłumaczeniem na język polski dokonanym przez tłumacza przysięgłego, wpisanego na listę tłumaczy przysięgłych Ministerstwa Sprawiedliwości bądź dokument na druku wielojęzycznym oraz potwierdzenie uiszczenia opłaty skarbowej w wysokości 50 zł za wydanie odpisu zupełnego aktu stanu cywilnego po dokonaniu transkrypcji i 39 zł za odpis zupełny aktu stanu cywilnego wydany w wyniku uzupełnienia na wniosek, zgodnie z częścią II ust. 1 pkt 6 i pkt 10 załącznika do ustawy o opłacie skarbowej.

W sprawie dot. aktu urodzenia A….. K……. brak oryginału zagranicznego dokumentu aktu urodzenia ojca, na podstawie którego uzupełniono akt urodzenia dziecka (w aktach znajduje się kopia niepotwierdzona za zgodność z oryginałem). Natomiast w sprawie dot. aktu urodzenia A…. V….. brak oryginału tłumaczenia dokonanego przez tłumacza przysięgłego języka czeskiego. W aktach sprawy znajduje się tłumaczenie z języka czeskiego na język polski bez podpisu i pieczęci tłumacza oraz tłumaczenie z języka

czeskiego dokonane przez tłumacza przysięgłego języka czeskiego wpisanego na listę Ministra Sprawiedliwości, przy czym jest to kolorowa kopia.

Wobec powyższego, wyjaśnić należy, iż zgodnie z art. 26 p.a.s.c. dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktu stanu cywilnego lub dokumenty złożone po sporządzeniu aktu stanu cywilnego stanowiące podstawę do dołączenia wzmianki dodatkowej do aktu stanu cywilnego lub stanowiące podstawę zamieszczenia przypisku przy innych aktach stanu cywilnego stanowią akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego. W aktach zbiorowych gromadzi się zatem oryginały dokumentów, które nie podlegają zwrotowi[17]. Na wniosek osoby, która przedkłada zagraniczny dokument stanu cywilnego, można wydać ten dokument, po uprzednim sporządzeniu kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem przez kierownika urzędu stanu cywilnego, jeżeli wnioskodawca nie ma możliwości ponownego uzyskania tego dokumentu. Ponadto, zgodnie z art. 31 ust. 1 p.a.s.c. dokumenty w języku obcym przedkłada się z urzędowym tłumaczeniem na język polski dokonywanym przez: tłumacza przysięgłego wpisanego na listę prowadzoną przez Ministra Sprawiedliwości, tłumacza przysięgłego uprawnionego do dokonywania takich tłumaczeń w państwach członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) lub konsula. Tłumaczenie, w myśl przepisu art. 26 p.a.s.c., powinno zostać dołączone w oryginale. Przedmiotowych sprawach naruszone zostały wskazane przepisy.

W sprawach, w których wnioskodawcy wnieśli o uzupełnienie transkrybowanych dokumentów Kierownik USC prawidłowo dokonał tej czynności na podstawie innych aktów stanu cywilnego dołączanych przez wnioskodawców lub przechowywanych w rejestrze stanu cywilnego, przy czym w drugim przypadku pozostawił w aktach zbiorowych notatkę służbową. W tym miejscu zauważyć jednak należy, iż dołączając wzmiankę do aktu stanu cywilnego przechowywanego w rejestrze stanu cywilnego należy wskazywać dokładnie oznaczenie aktu stanu cywilnego stanowiącego podstawę dokonywanych zmian. Natomiast Kierownik USC w Kobierzycach ograniczał się jedynie do podania, iż dokonał uzupełnienia *„na podstawie akt stanu cywilnego”*. Informacja taka jest niepełna dla pozostałych uprawnionych użytkowników Systemu Rejestrów Państwowych.

Czynność przeniesienia treści zagranicznych dokumentów stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego została dokonana w formie czynności materialno-technicznej, a w adnotacjach zamieszczono stosowną informacje o transkrypcji, zgodnie z 105 ust. 1 p.a.s.c.

Wobec braku zaistnienia przesłanek, o których mowa w art. 105 ust. 3 p.a.s.c., w żadnej ze spraw nie było obowiązku zawiadomienia męża matki o dokonanej transkrypcji.

[dowód: akta kontroli str. 186 - 225]

Mając na uwadze przedstawiony stan faktyczny i prawny oraz określone w programie kontroli zasady oceniania, zagadnienie dotyczące rejestracji zdarzeń stanu cywilnego w trybach szczególnych oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami.**

Migracja aktów stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego

Kontroli poddano 30 aktów stanu cywilnego przeniesionych do rejestru stanu cywilnego, tj. po 10 aktów z każdego rodzaju zdarzenia (urodzenia, małżeństwa i zgonu). Treść

[17] A. Czajkowska, I. Basior, D. Sorbian, *„Prawo o aktach stanu cywilnego z komentarzem. Przepisy wykonawcze i związkowe oraz wzory dokumentów”* wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2015, str. 61.

wszystkich przenoszonych aktów stanu cywilnego, sporządzonych na podstawie przepisów dotychczasowych, została zamieszczona w rejestrze stanu cywilnego w alfabecie łacińskim rozszerzonym i wielkimi literami. Daty i godziny widniejące w przenoszonych aktach stanu cywilnego zostały wpisane i są przechowywane w sposób określony dla danego rejestru, co jest zgodne z §3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 5 lutego 2015 r. w sprawie przenoszenia aktów stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego[18] – zwanego dalej p.r.s.c. Dane zawarte w aktach stanu cywilnego przeniesiono do odpowiednich rubryk.

W wyniku analizy dokumentów ustalono, iż we wszystkich aktach stanu cywilnego przeniesionych do rejestru na podstawie art. 124 p.a.s.c. informacja o przeniesieniu aktu została wpisana w rubryce *„wzmianki”* wraz z oznaczeniem aktu i datą przeniesienia, która nie podlega przeniesieniu do rejestru stanu cywilnego. Ponadto numer przenoszonego aktu stanu cywilnego zamieszcza się przy akcie stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego, zgodnie z §13 p.r.s.c.

W wyniku kontroli stwierdzono, że w kilku zmigrowanych aktach brak przypisków, które były wpisane w aktach stanu cywilnego sporządzonych na podstawie dotychczasowych przepisów lub przypiski były przeniesione błędnie:

- w akcie zgonu nr 0223052/00/AZ/1999/5….7 brak przypisku o akcie urodzenia osoby zmarłej. W akcie zgonu nr 0223052/00/AZ/1999/9….9 w przypiskach błędnie zmigrowano nr aktu urodzenia zmarłego. W akcie sporządzonym w księdze stanu cywilnego nr aktu urodzenia to 39/../0 USC S……., natomiast w zmigrowanym akcie wpisano nr 38/19.. USC S….. Ponadto, przy przenoszeniu przypisku dotyczącego aktu małżeństwa błędnie wpisano nr aktu i nazwę urzędu stanu cywilnego, w którym akt sporządzono (USC Kobierzyce nr ../72 – USC Kąty Wrocławskie nr …/1950/G).

- w akcie zgonu nr 0223052/00/AZ/2014/0….6 w przypiskach błędnie przeniesiono nr aktu urodzenia zmarłego i aktu małżeństwa oraz nazwy miejscowości urzędu stanu cywilnego. Analiza dokumentów wykazała, iż „zamieniono” numery aktów i nazwy urzędów, w których akty zostały sporządzone.

- w akcie urodzenia nr 0223052/00/AU/1996/9…..2 w rubryce „adnotacje” błędnie wpisano datę decyzji na podstawie której sporządzono akt urodzenia (19...02.**09** – 19...02.**10**).

W sprawach dot. aktów urodzenia nr: 0223052/00/AU/1961/1….4, 0223052/00/AU/1955/1….2, 0223052/00/AU/1963/0….7 i 0223052/00/AM/1974/4…..9 nie przeniesiono przypisków.

Z akt zbiorowych do aktu urodzenia nr 0223052/00/AU/2006/4….4 wynika, iż decyzją Kierownika USC w Kobierzycach nr USC 5150/1/2006 z dnia 15 lutego 2006 r. wpisano do księgi akt urodzenia sporządzony w Anconie oraz, że decyzją Kierownika USC w Kobierzycach nr USC 5135/14/2006 z dnia 5 lipca 2006 r. uzupełniono akt urodzenia dziecka. Natomiast w akcie sporządzonym na podstawie przepisów dotychczasowych, Kierownik USC błędnie zamieścił daty sporządzenia obu decyzji i tak też przeniesiono je do rejestru. Zamiast 5 **lipca** 2006 r. wpisano 5 **czerwca** 2006 r. oraz zamiast **15** lutego 2006 r. wpisano **10** lutego 2006 r. Natomiast w akcie urodzenia nr 0223052/00/AU/1968/5….6 rozbieżność w przypisku dotyczy nazwiska osoby, z którą zawarto małżeństwo.

Zapytana o wyjaśnienie powyższej sytuacji Pani Barbara Świerczyńska – Kierownik USC wyjaśniła:

[18] Dz.U. z 2015, poz. 204.

„Przypiski nie zostały przeniesione z powodu wadliwego systemu „Źródło". W bazie Technika były przypiski, które automatycznie nie przeniosły się na zmigrowane akty".

Powyższe wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. Dokonując migracji aktu stanu cywilnego Kierownik USC ma możliwość wyboru sposobu przeniesienia aktu stanu cywilnego z księgi do rejestru. Może tego dokonać poprzez ręczne przepisanie danych lub korzystając z systemu, w którym na podstawie dotychczasowych przepisów prowadzono równocześnie rejestrację stanu cywilnego – tzw. migracja „z pliku". Ze złożonego oświadczenia wynika, iż Kierownik USC dokonywał migracji aktów z „pliku". Jednakże powyższe działanie nie zwalnia organu z obowiązku sprawdzenia poprawności danych zawartych w systemie z aktami zbiorowymi oraz z aktami sporządzonymi na podstawie przepisów dotychczasowych, a w sytuacji dostrzeżenia błędów – ich poprawienia. W związku z powyższym, należy podjąć czynności zmierzające do doprowadzenia do stanu zgodnego ze stanem faktycznym.

Podczas kontroli ustalono, iż w aktach stanu cywilnego, gdzie było wpisane imię i nazwisko osoby, która sporządziła przenoszony dokument, w aktach stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego w odpowiednich polach zamieszczone było imię i nazwisko kierownika USC, który zarejestrował przenoszony akt. Natomiast w sytuacji, gdy rubryki te były wypełnione nieczytelnie lub nie można było ustalić ich pełnego brzmienia, w przeniesionym akcie zamieszczono informację *„dane nieustalone"*, co jest zgodne z §12 rozporządzenia p.r.s.c. (np. 0223052/00/AU//1963/0….7). Dokonanie przeniesienia aktu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego było każdorazowo uwierzytelnione przez Kierownika USC, poprzez złożenie podpisu elektronicznego przy użyciu karty mikroprocesorowej zabezpieczonej kodem PIN. Powyższe ustalono na podstawie umiejscowienia przeniesionego aktu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego. Przenoszony akt stanu cywilnego z księgi stanu cywilnego, który nie został uwierzytelniony w sposób opisany powyżej przechowywany jest jako projekt aktu stanu cywilnego. Natomiast dokumenty elektroniczne uwierzytelnione we właściwy sposób automatycznie przenoszone są do folderu o nazwie *„akt stanu cywilnego"*.

Stwierdzono, iż treść wzmianek dodatkowych wpisanych do przenoszonych aktów stanu cywilnego była dołączana do aktów w rejestrze stanu cywilnego w brzmieniu wynikającym z przenoszonych aktów (§5 p.r.s.c.).

Podczas kontroli ustalono, iż we wszystkich przeniesionych aktach małżeństwa rubryka *„nazwisko małżonków po zawarciu małżeństwa"* oraz rubryka *„nazwisko dzieci zrodzonych z tego małżeństwa"* zawiera przedmiotowe informacje. W tym miejscu zauważyć należy, iż podczas przenoszenia aktu małżeństwa z księgi do rejestru stanu cywilnego prawidłowo zamieszczono w rejestrze brakujące dane w zakresie nazwisk małżonków, jak i dzieci zrodzonych z tego małżeństwa na podstawie przepisów prawa obowiązujących w dacie zawierania małżeństwa. Działanie takie zgodne jest z wytycznymi Departamentu Spraw Obywatelskich Ministerstwa Spraw Wewnętrznych zawartymi w piśmie nr DSO-WSC-6000-56/2015 z dnia 6 marca 2015 r. (pkt 5). Jest również o tyle uzasadnione, gdyż pozwoli na wydanie odpisu aktu małżeństwa zawierającego dane niezbędne do prawidłowej identyfikacji obywatela i umożliwi mu posługiwanie się takim dokumentem bez składania dodatkowych wyjaśnień w kwestii nazwisk. W takiej sytuacji zasadnym jest zamieścić wyciąg z przepisów (np. kopię publikatora aktu prawnego) lub notatkę służbową odwołującą się do tego aktu, tak aby nie było wątpliwości na jakiej podstawie ustalono nazwisko małżonków noszone po zawarciu małżeństwa. Kierownik USC w Kobierzycach sporządzał przedmiotowe notatki i umieszczał je w aktach zbiorowych każdego aktu stanu cywilnego przy przenoszeniu

dokumentu do rejestru stanu cywilnego. Taki sposób postępowania świadczy o zweryfikowaniu przez kierownika usc stanu prawnego obowiązującego w dacie zawarcia konkretnego związku małżeńskiego.

W skontrolowanych aktach małżeństwa sporządzonych na podstawie dotychczasowych przepisów, gdzie w rubryce *„uwagi”* widniał zapis: *„stwierdzam, że osoby wymienione w rubryce I złożyły w dniu dzisiejszym przede mną zgodne oświadczenie o wstąpieniu w związek małżeński”,* informacja ta została odpowiednio przeniesiona do aktu małżeństwa w rejestrze stanu cywilnego - w polu *„oświadczenia osób, które zawarły małżeństwo”.* Powyższe jest zgodne z §8 p.r.s.c.

Na marginesie zauważyć należy, iż podczas kontroli stwierdzono, że księgi urodzeń, małżeństw i zgonów za lata 2013-2015 nie zostały oprawione. Zapytana o powyższe Pani Barbara Świerczyńska wyjaśniła, że:

> *„ (...) w tutejszym urzędzie przyjęto praktykę oprawiania ksiąg raz na cztery do pięciu lat. Obecne księgi zostaną oprawione do końca 2016 r. Przyczyną terminu jest kolejka u introligatora”.*

Wobec powyższego zauważyć należy, iż zakończył się już okres przejściowy a wraz z nim możliwość rejestracji stanu cywilnego w księgach stanu cywilnego (w formie papierowej). Dlatego zasadnym jest, aby ww. księgi niezwłocznie oprawić celem zapobieżenia ewentualnym zniszczeniom luźnych kartek (dokumentów).
[dowód: akta kontroli str. 226-323]

Mając na uwadze przedstawiony stan faktyczny i prawny oraz określone w programie kontroli zasady oceniania, zagadnienie dotyczące migracji aktów stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego oceniono **negatywnie.**

Mając na uwadze przedstawiony powyżej stan faktyczny i prawny realizację zadań z zakresu administracji rządowej, wynikających z ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. poz. 1741 z późn. zm.) w zakresie rejestracji stanu cywilnego oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

ZMIANA IMIENIA I NAZWISKA

Prowadzenie postępowań administracyjnych na podstawie ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska oraz informowanie o zaistniałych zmianach.

W kontrolowanym okresie wydano 8 decyzji administracyjnych na podstawie ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska zwana dalej ustawą z.i.i.n.[19]. Kontroli poddano cztery akty administracyjne wśród których, znajdowały się 3 decyzje o zmianie nazwiska (sprawy nr USC.5355.0005.2015, USC.5355.0010.2015 i USC.5355.0015.2015) oraz jedna decyzja o zmianie imienia (sprawa nr USC.5355.0016.2015).

Elementy obligatoryjne wniosku o zmianę nazwiska/imienia zostały określone w art. 11 ust. 1 z.i.i.n. W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że w trzech sprawach wniosek o zmianę imienia bądź nazwiska był obarczony brakami formalnymi, a organ nie wezwał do

[19] Dz. U. 2016.10 j.t.

ich uzupełnienia. W sprawach nr USC.5355.0010.2015, USC.5355.0015.2015 i USC.5355.0016.2015 we wnioskach brakowało oświadczenia wnioskodawcy, że w tej samej sprawie nie złożył wcześniej wniosku do innego kierownika usc lub nie została wydana już decyzja odmowna. Natomiast w sprawach USC.5355.0010.2015 i USC.5355.0015.2015 brakowało wskazania kierownika USC, który sporządził akt urodzenia. W powyższej sytuacji organ powinien na podstawie art. 64 §2 k.p.a. wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia braków formalnych wniosku, w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania, pod rygorem pozostawienia podania bez rozpoznania. Organ nie podjął wskazanych powyżej czynności i prowadził postępowanie administracyjne ostatecznie wydając decyzję orzekającą co do istoty sprawy. W związku z powyższym, naruszony został art. 64 §2 k.p.a.

Stwierdzono także, iż organ egzekwował obowiązek uiszczenia opłaty skarbowej - do wniosków dołączone zostały potwierdzenia dokonania opłaty skarbowej w wysokości 37 zł za wydanie decyzji administracyjnej w sprawie zmiany imienia lub nazwiska.

W wyniku analizy dokumentów ustalono, iż organ badał przesłanki do wydania decyzji pozytywnej, o których mowa w art. 2,3,4,5 i 6 ustawy o z.i.i.n. Strony miały zapewniony czynny udział w postępowaniu na każdym jego etapie. Rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło we właściwej formie – decyzji administracyjnej (art. 12 ust. 1 ustawy o z.i.i.n.), które zgodnie z art. 107 k.p.a., zawierało: datę wydania, oznaczenie organu i strony, podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie, pouczenie o przysługujących środkach odwoławczych, podpis oraz pieczęć uprawnionej osoby. Decyzje zostały prawidłowo doręczone stronom - na akcie administracyjnym znajduje się potwierdzenie odbioru (podpis oraz data).

Odnosząc się do terminowości stwierdzić należy, iż wszystkie sprawy zostały załatwione terminowo. Powyższe ustalono na podstawie daty i podpisu złożonego przez stronę na egzemplarzu decyzji potwierdzającego odbiór.

W wyniku nowelizacji ustawy o zmianie imienia i nazwiska od dnia 1 marca 2015 r. decyzje o zmianie imienia i nazwiska podlegają natychmiastowemu wykonaniu (art. 12 ust. 2 ustawy o z.i.i.n.). Wskutek informatyzacji rejestrów państwowych kierownik urzędu stanu cywilnego albo jego zastępca, który wydał decyzję o zmianie imienia lub nazwiska przesyła ją, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w którym jest prowadzony rejestr stanu cywilnego, do kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia oraz akt małżeństwa wnioskodawcy, a jeżeli zmiana rozciąga się na małoletnie dzieci - również do kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akty urodzenia dzieci (art. 13 ust. 1 ustawy o z.i.i.n.).

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że w dwóch sprawach (USC.5355.0010.2015, USC.5355.0015.2015) organ przesłał decyzję tylko do usc, w którym sporządzono akt małżeństwa. Ponadto ustalono, że we wszystkich sprawach organ przesłał wydane decyzję do kierowników usc pocztą. Przy wszystkich aktach zostały naniesione wzmianki dodatkowe. W związku z powyższym wystąpiono do Kierownika USC o wyjaśnienie zaistniałej sytuacji. Pani Barbara Świerczyńska podała, iż:

> *„Decyzji nie przekazano za pomocą systemu teleinformatycznego, gdyż nie posiadałam skanera, który dostaliśmy dopiero w 2016 r. Poza tym system stale się zawieszał (...)”.*

Takie wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie. Należy wskazać, że przepis art. 13 ust. 1 z.i.i.n. wprost nakazuje organowi korzystanie z systemu teleinformatycznego przy wykonywaniu powyższego obowiązku. W sytuacji zaistnienia przejściowych problemów technicznych należy podejmować próby (w rozsądnych odstępach czasu) ponowienia

wykonania czynności w sposób przewidziany przepisami prawa. Ponadto wymieniony przepis nakłada także na kierownika usc obowiązek przesłania decyzji do kierownika urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt urodzenia. Wskazane postępowanie kierownika należy uznać za naruszenie przytoczonego przepisu.
[dowód: akta kontroli str. 324-359]

Mając na uwadze przedstawiony powyżej stan faktyczny i prawny, realizację przez Wójta Gminy Kobierzyce zadań z zakresu administracji rządowej, wynikających ustawy z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (t.j. Dz.U. 2016 r. poz. 10) w zakresie zmianie imienia i nazwiska oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

W związku z powyższym, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości należy:

W ZAKRESIE REJESTRACJI STANU CYWILNEGO

1. Bezwzględnie przestrzegać terminu, o którym mowa w art. 86 p.a.s.c.
2. Prawidłowo gromadzić akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego, m. in. przechowywać oryginały dokumentów pełnomocnictwa.
3. W sytuacji dokonywania przez dany podmiot czynności na podstawie pełnomocnictwa weryfikować prawidłowość dokumentu pełnomocnictwa pod zarówno pod względem formalnym jak i merytorycznym. W przypadku wątpliwości podejmować czynności wyjaśniające.
4. W przypadku wydawania przez kierownika urzędu stanu cywilnego zezwolenia na zawarcie małżeństwa przed upływem terminu, o którym mowa w art. 4 zd. pierwsze k.r.o., dokonywać tego na piśmie, zgodnie z art. 76 ust. 10 p.a.s.c. (bez stosowania formy decyzji administracyjnej).
5. Bezwzględnie przestrzegać obowiązku wskazanego w art. 25 ust. 1 i 2 p.a.s.c.
6. Jedynie w uzasadnionym przypadku, wydać wnioskodawcy zagraniczny dokument stanu cywilnego znajdujący się w aktach zbiorowych, przy czym w aktach tych pozostawiać kopię poświadczoną za zgodność z oryginałem przez kierownika urzędu stanu cywilnego.
7. Dołączając wzmiankę do aktu stanu cywilnego przechowywanego w rejestrze stanu cywilnego dokładnie wskazywać oznaczenie aktu stanu cywilnego stanowiącego podstawę dokonywanych zmian.
8. Rzetelnie dokonywać przeniesienia treści aktu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego, zgodnie z art. 124 ust. 2 pkt 1 p.a.s.c.
9. W sytuacji, gdy treść przeniesionego aktu zawiera dane niezgodne z danymi zawartymi w aktach zbiorowych lub z innymi aktami stanu cywilnego, prostować akt zgodnie z art. 35 p.a.s.c. (0223052/00/AU/2006/4….4, 0223052/00/AU/1968/ 5….6).
10. Oprawić księgi urodzeń, małżeństw i zgonów za lata 2013-2015.

W ZAKRESIE ZMIANY IMION I NAZWISK

1. Rzetelnie weryfikować wnioski o zmianę imienia lub nazwiska, a w przypadku stwierdzenia braków formalnych, na podstawie art. 64 §2 k.p.a. wzywać o ich uzupełnienie.
2. Obowiązek zawiadamiania określony w art. 13 ust. 1 z.i.i.n. realizować za pomocą systemu teleinformatycznego a decyzje przekazywać wszystkim właściwym kierownikom usc.

Na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej proszę o przekazanie **w terminie do dnia 25 lipca 2016 r.** informacji o wykonaniu zaleceń i wykorzystaniu wniosków, a także o podjętych działaniach mających na celu wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości.